

A large, stylized, black 'K' logo that serves as the background for the text. The 'K' is composed of thick, solid black strokes. The top bar is a single horizontal stroke. The vertical stem is a single vertical stroke. The two diagonal strokes are also single strokes, meeting at the top bar and the bottom of the stem. The overall shape is a bold, modern 'K'.

De kleine

35

De K is weer in de maand. De K van Klei, van Keramiek, van Kunst. Maar ook van Kijken, Koesteren, **C**reatief en Knowhow. Kijk & lees in **de kleine K** wat er met Klei Kan.

de kleine **K**

nummer **35** november 2017

de kleine K

is hét onafhankelijke digitale keramiek-magazine.

Elke maand vol inspiratie en knowhow. Met de weerslag van mijn persoonlijke zoektocht naar kwaliteit.

Van de inspiratie die het werk geven kan, van de knowhow die de kunstenaar biedt.

Van het eigen karakter, dat iets laat zien van de laag onder de werkelijkheid, het mysterieuze dat toch altijd een element van goede kunst is.

Inspirerende keramisten dus en lekker praktische technische oplossingen.

Met op het podium geselecteerde tentoonstellingen en andere interessante evenementen. En op de **Facebook** pagina het actuele keramieknieuws.

Mels Boom

De artikelen bieden ook veel mogelijkheden om door te klikken naar websites: klik op de gekleurde teksten of op de afbeeldingen. Klikken aan de zijkant van de pagina's is gereserveerd voor doorbladeren in iBooks.

Gebruik het liefst **Acrobat Reader** om dit magazine te lezen. In dat programma werken ook de links naar andere pagina's in dit document.

Als u op een pagina linksonder op *de kleine K* klikt, gaat u naar de inhoudsopgave.

Klik hier als u de tekst
hierboven niet kunt lezen

Op de vorige pagina: Paula Bastiaansen, Object, Ø 28 cm, foto: Marja van Hassel

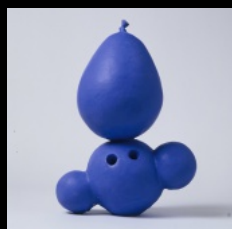
INSPIRATIE

Paula Bastiaansen
De beweging gevangen

Guusje Beverdam
Keramiek, tongue in cheek

Gijs Assmann
Ontroering in gelaagdheid

INSPIRATIE momenten

Corien Ridderikhoff
Judit Varga
Turi Heisselberg Pedersen
Roos Langendorff

KNOWHOW de expert

Karin Bablok
Maakt en decoreert een
porseleinsculptuur;
met een mooie film

KNOWHOW wat en hoe

Wat
Loodoxide
Hoe
Tips

PODIUM & kleipers

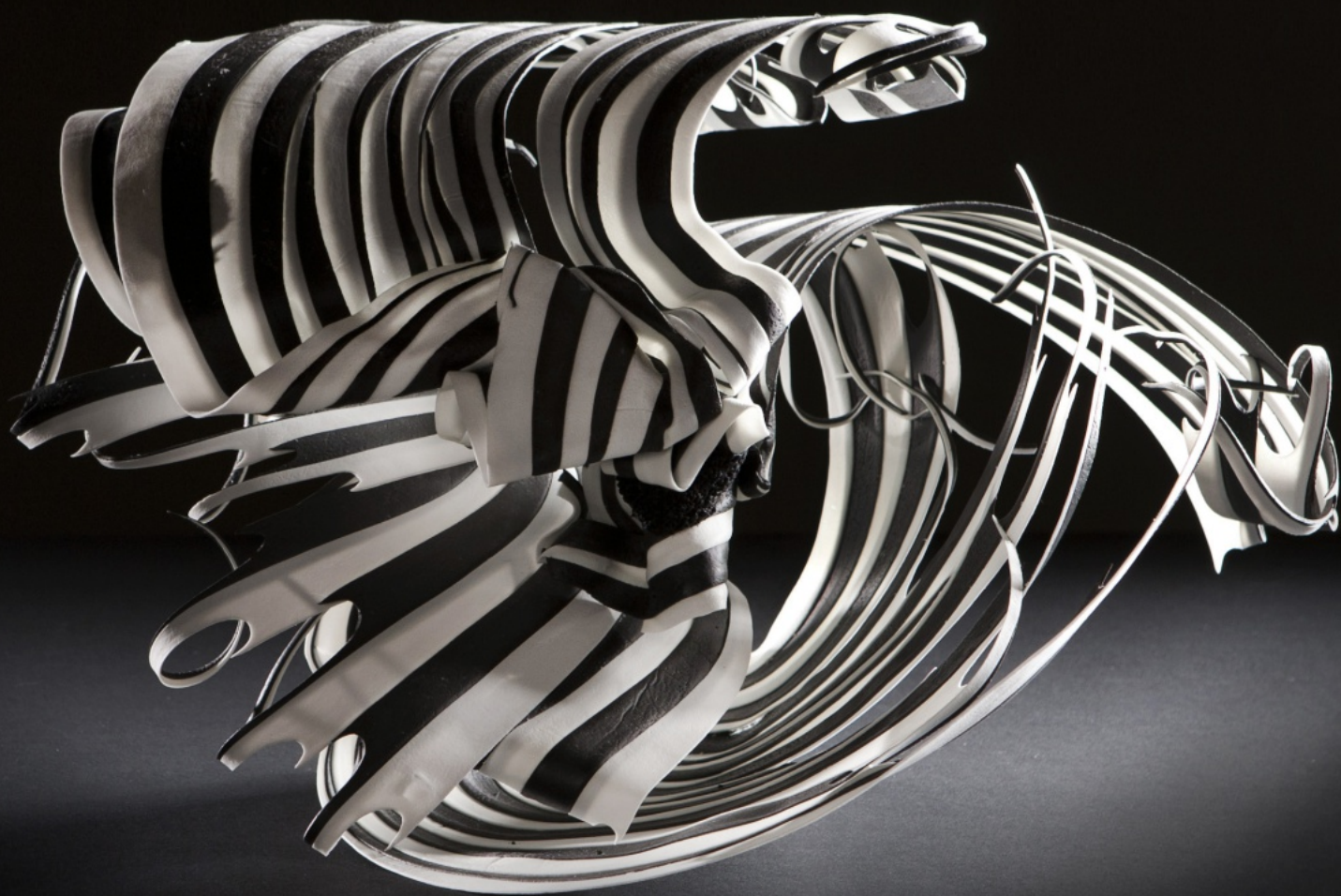

Princessehof
100-jarig Jubileum

Colofon

In Memoriam

Inspiratie

Paula Bastiaansen

De beweging gevangen

De kom als basis voor objecten die lijken te bewegen? Het afgelopen jaar trok de tentoonstelling, waarbij de komvorm centraal stond, door verschillende landen in Europa. Hier was te zien hoe verschillende keramisten spelen met die basisvorm. Het werk van Paula Bastiaansen heeft zich vanuit die vorm ontwikkeld tot speelse en abstracte objecten. Objecten die uit delen bestaan die in mallen gebakken worden.

Paula Bastiaansen (Nederland, 1953) huist in een ruim atelier met uitzicht op de tuin. Een glazen wand scheidt haar werkruimte van het woongedeelte. Tegen de wand achterin haar atelier staat een aantal objecten. 'Mijn mooiste werk heb ik niet hier', zegt ze. 'Het is op dit moment op een tentoonstelling in Tsjechië en daarna gaat het naar Oostenrijk.' Ik moet het dus doen met

de stukken die nog in haar atelier staan, maar ook van dat flinterdunne werk ben ik onder de indruk. Paula probeert beweging te vangen. Het is het centrale thema in haar werk. Het werk danst, speelt met het licht en lijkt vanuit een ander gezichtspunt een draaikolk waarin alles samenkomt.

Paula aan het werk zien? [Klik hier](#)

Op de vorige pagina: Object, 2017, Ø 44 cm

▼ Object, 2015, Ø 33 cm

Op de volgende pagina: ▲ Object, 2017, Ø 45 cm

en ▼ Object, 2016, Ø 36 cm

Foto's bij dit artikel: Marja van Hassel

▲ Object, 2015, Ø 33 cm. Op de volgende pagina: ▲ Object, 2015, Ø 30 cm ▼ Object, 2015, Ø 28 cm

Amfora's

Paula kreeg haar opleiding aan de academie in Den Bosch. Er werd volgens een strak schema gewerkt en zij leerde er alle facetten kennen van het maken van keramiek: draaien, handvormen en mallen maken van gips, glazuren enzovoort. Ze heeft zich weleens opstandig gevoeld in het strakke keurslijf waarin techniek de hoofdmoot vormde. Nu heeft ze er veel plezier van. Paula studeerde af met amfora's, waaraan ook uitstulpsels zitten. Vanuit de komvorm ontwikkelde ze haar werk verder. Eerst was er een vaste vorm als basis, later kwamen er vormen met bladen en een spiraalvorm die verder werd uitgewerkt. De ene vorm ontstaat uit de andere.

Geen glazuur

Paula werkt uitsluitend met porselein. Voor haar objecten rolt ze dat tussen plastic folie heel dun uit. Het vraagt veel ervaring om het materiaal niet te nat of te droog te verwerken. Na het uitrollen tekent ze de vorm die ze aan het werk wil geven, op vloepapier. Dat wordt op het porselein gelegd om de vorm precies te kunnen uitsnijden. Ze laat haar werk met plastic en al in een mal glijden en bakt het op 1260 °C.

De objecten bestaan uit verschillende delen die later tot een compositie gemonteerd worden. Het vraagt een heel nauwkeurige werkwijze. Het licht dat er doorheen schijnt, is een belangrijk onderdeel van haar werk. Glazuur gebruikt ze niet,

Object, 2012, Ø 65 cm. Op de volgende pagina: Object, 2017, Ø 40 cm

maar ze kleurt het porselein als ze dat nodig vindt. Glazuur geeft weer een extra laag en dat maakt de wand iets dikker. De pigmenten kunnen echter de krimp van het materiaal beïnvloeden. Het is een voortdurend zoeken naar het juiste evenwicht. Een lint van ongekleurd porselein wordt gecombineerd met bijvoorbeeld een lint van zwart gekleurd porselein. De verschillende onderdelen worden in de mallen van steengoed gelegd en gebakken. Het plastic laat wel een klein beetje residu achter, maar dat is er gemakkelijk afgeschuurd. Paula heeft papier in plaats van folie geprobeerd, maar dat laat sporen achter op het uiteindelijke product.

Bekers

Bij deelname aan het internationale Mug Symposium 2017 in de porseleinfabriek Český Porcelán (in Dubí, Tsjechië) ontwierp Paula een beker. De vorm doet me denken aan de Holland-vaas die bij Goedewaagen in Nieuw-Buinen wordt gemaakt. Door de draaiing in het werk van Paula zijn de bekers speelser. Er zit beweging in. Om ze in een grotere serie te kunnen maken, zijn er gipsmallen gemaakt. Het is echter nog een hele klus om ze goed te kunnen gieten, omdat ze technisch erg ingewikkeld zijn.

Bone china heeft Paula's voorkeur vanwege de mooie witte kleur en transparantie. Het voorbeeld dat ze heeft staan, heeft ze met goudluster aan de binnenkant afgewerkt. Ze onderzoekt nog of een matgouden glazuur kan werken en wat het effect is.

Beweging

Allerlei verschillende vormen en kunstuitingen kunnen inspireren. Voor Paula voelt het alsof haar werk in een groter geheel past. 'Je voelt dezelfde energie en dezelfde geest', zegt ze. 'Je voelt verwantschap.' Bij een balletvoorstelling voelde ze ineens of haar werk gedanst werd. Het was de beweging van haar werk die ze ineens tot leven zag komen. Soms ziet ze in een gebouw het wezen van haar werk terug, zoals in de gebouwen van Zaha Hadid in Zuid-Korea. Het is alsof er een vonk overspringt en stukjes van een grote puzzel op hun plaats vallen. De beweging gevangen.

Patty Ament

Het laatste nieuws: Paula is, samen met Marc Leutholt, tweede geworden bij de *International Ceramic Art Award Blanc de Chine 2017*.

Nummer 35 van de kleine **K!**

Wat begon met een eerste nummer van 11 pagina's is nu uitgegroeid tot een volwassen magazine, met interviews, stap-voor-stap artikelen en films. Met verhalen over en aankondigingen van actuele tentoonstellingen, markten en andere evenementen.

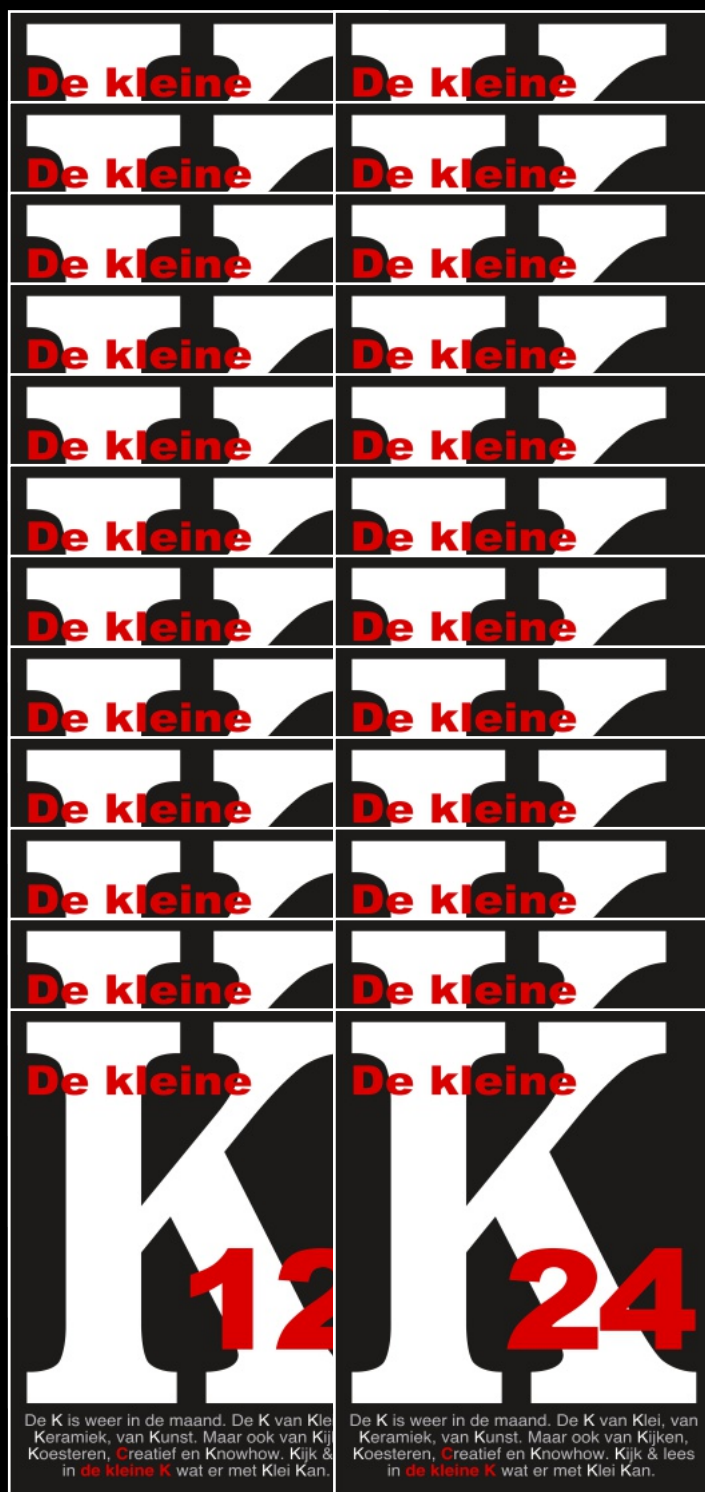
Inmiddels al bijna 5.000 abonnees krijgen het magazine maandelijks in hun mailbox en duizenden anderen downloaden een nummer.

Uit alle hoeken van de keramiekwereld komen lovende kritieken. Over de mooie vormgeving, de saillante teksten, de actuele verhalen en de interessante knowhow.

Naast het digitale magazine is in juli 2016 het eerste boek gepubliceerd. *Het grote **K** boek*. Met inspiratie en knowhow, voor amateurs en professionals. Ook dit boek blijkt aan een behoefte te voldoen en oogst veel waardering.

Al die lof komt niet alleen de uitgever toe, maar ook de schrijvers, die tot juli dit jaar zonder beloning reisden en schreven. Dat hebben we nu veranderd. Daar is geld voor nodig. Bovendien willen we *de grote **K*** elk jaar gaan uitgeven. Tot nu toe is deze investering uit eigen zak betaald, maar dat zal niet jaarlijks gaan lukken. We vragen geen abonnementsgeld om het magazine zo toegankelijk mogelijk te houden. En we vermijden subsidies om onafhankelijk te blijven.

Daarom zoeken we vrienden. Ondersteun deze plannen en word **vriend** van *de kleine **K***. Of **Vriend**. Of misschien wel **VRIEND**. Als u zich aanmeldt, krijgt u jaarlijks een betaalverzoek per mail (geen incasso!) Klik daarvoor op de link op de volgende pagina.

Maak de keramiekwereld
mooier!

Word vriend van de
kleine K

...of Vriend

...of VRIEND

en steun zo *de kleine K*, om elke maand een
mooi magazine te kunnen uitgeven
en elk jaar de papieren versie:
het grote K boek

vrienden doneren € 20 per jaar,
Vrienden € 50 en VRIENDEN € 100

Ja, ik klik hier om mij aan te melden

Natuurlijk kunt u ook gewoon doneren op
IBAN **NL68INGB0007343733** t.n.v. Stichting k+K
Elk ander bedrag is ook van harte welkom

Guusje Beverdam

Keramiek, tongue in cheek

Humor, dat speelt in het werk van Guusje Beverdam een hoofdrol. Maar de ernst steekt daar direct achter. Geëngageerd geeft ze commentaar op toestanden in de grote en de kleine wereld. Bananenrepublieken, scheve machtsverhoudingen, de uitdagingen die ontstaan door veranderingen in het milieu, de liefde in al z'n hoedanigheden... allemaal lokken ze een reactie uit. In keramiek, wel te verstaan.

Voor [Guusje Beverdam](#) (Rotterdam, 1947) is klei altijd het materiaal van haar keuze geweest. Als ze haar baan als handwerkdocent moet opgeven, wil ze zelf aan de slag en gaat naar de AKI in Enschede. Daar vindt de jonge kunstnares doelgericht haar weg, zij het niet zonder hindernissen. Als afstudeerwerkstuk maakt ze een met roze gordijntjes omgeven wastafel die de suikerzoete dromen van 1 miljoen lezeressen van de boeketreeks uitbeeldt.

Op de vorige pagina: De illusie, 1988, chamotteklei, 225 x 100 x 100 cm, foto: Rene Volker ▼ Acht armen om te troosten, kinderafdeling Gelre ziekenhuis, Apeldoorn, 2008, 230 x 190 x 110 cm, foto: G. Beverdam

Tussen kunst en kitsch

Het object maakt heftige reacties los. Sommigen wijzen het af. Dit is geen kunst, vinden ze. Dit is kitsch. 'Als je hiermee doorgaat', zegt een docent zelfs, 'wil ik je niet meer begeleiden.' Anderen drukken haar op het hart zich niets van de kritiek aan te trekken. Deze controverse is haar werk altijd blijven aankleven. Guusje is eraan gewend. 'Nadat ik was afgestudeerd, kreeg ik wel meteen een startstipendium', zegt ze met onverholen ironie. 'Nou, en toen waren alle twijfels ineens verdwenen, hoor. Dat snap je wel. Toen telde ik ineens wel weer helemaal mee.'

▲ **Liefdesbank**, Langestraat, Enschede, 1996, 200 x 110 x 95 cm, foto: Henk Eertink. Op de volgende pagina: **For Andy**, 1991, chamotteklei, Ø 45 x 55 cm, foto: R. Volker

Ironie

Deze ironie en dat twinkelende lachje, dat is Guusje ten voeten uit. 'Toen ik op de AKI zat, dacht ik in de eerste jaren dat humor niet mocht in de kunst. Lachen? Nee, dat kon niet. Ik was eerst totaal op het verkeerde been gezet.' Mocht daardoor al een achterstand zijn ontstaan, dan is die inmiddels ruimschoots ingelopen. In haar werk neemt ze de meest uiteenlopende onderwerpen eigenzinnig en uitdagend onder de loep. Berichten uit het nieuws zijn daarbij een belangrijke inspiratiebron. Eigenlijk kan alles een reactie ontlokken: van de wijze waarop Nederland zich in het buitenland presenteert tot het homohuwelijk, bananenrepublieken, liefde en voortplanting, ontmaagding en de uitdagingen waarvoor de verandering van het milieu ons stelt.

Straatmeubilair

Naast haar kleinere werk heeft Guusje een hele reeks grote werken gemaakt. De meeste hebben een bestemming gekregen in de openbare ruimte. Beroemd zijn het hartenbankje voor het stadhuis van Enschede en het mobiel bellende Hengelose boerinnetje dat via een prijsvraag de naam *'t WieFie* kreeg. Verder maakte ze bijvoorbeeld voor het Laboratorium voor Microbiologie en Pathologie Oost-Nederland een kleurrijke, met de vormen van allerlei ziekteoverbrengers en micro-organismen versierde zitbank en voor de kinderen in het Gelre ziekenhuis in Apeldoorn een keramieken octopusbank. Mocht de keuze voor dit dier je bevreemden, luister dan even naar de vertederende verklaring: 'Ik dacht: ik neem een octopus als uitgangspunt. Die heeft acht armen. Meer armen om te troosten, dat vind je toch niet?'

Een vak apart

Het maken van groot werk is een vak apart. Eerst wordt het hele object in klei gemaakt. Maar een werkstuk van dergelijke afmetingen zal in de oven zeker barsten. Daarom moet het eerst in stukken worden gesneden. Dat is een toer en moet, om het uiteindelijke aanzien van het beeld niet te verstoren, met overleg gebeuren. De afzonderlijke bouwblokken worden vervolgens uitgehold. Nadat ze biscuitgestookt zijn, worden ze geglazuurd. Ten slotte wordt het werk weer op-

gebouwd met cement en betonwapening. Het uiteindelijke beeld is loodzwaar en wordt met een hijskraan en speciaal vervoer naar z'n bestemming gebracht. Tijdens het hele proces is uiterste voorzichtigheid geboden. Je wilt geen enkel bouwblok verspelen. Gebeurt dat toch, dan is het heel veel werk een precies passende vervanger te maken. Vroeger deed Guusje bijna al het werk zelf. Als zeventiger besteedt ze nu het zware werk uit.

*Bank Schouwburg Hengelo, 2008, chamotteklei, 120 x 60 x 130 cm
Op de volgende pagina: 't WieFie, Beursstraat, Hengelo, 2013, Ø 80 x 150 cm. Foto's: G. Beverdam*

Grove chamotte

Guusje werkt uitsluitend met grove chamotteklei. Ze wil een zo wit mogelijke ondergrond. Daarop komen de felle kleuren die ze gebruikt het mooiste uit. Eén ding is zeer belangrijk: omdat straatmeubilair buiten staat, moet de klei goed dichtsinteren, anders zuigt het water op en vriest het kapot. Guusje stookt haar biscuit daarom op 1160 °C. Het glazuur stookt ze daarna op een lagere temperatuur. Van haar eerste bank, het hartenbankje, is het glazuur op 960 °C gestookt. Dat kun je op de lange duur wel zien. Het is zachter en slijt dus iets harder. Hoe hoger je stookt, hoe harder het glazuur. Maar het kan wel. Het knapt niet kapot en blijft helemaal goed.

Modellen

Als ze een opdracht heeft gekregen, maakt Guusje eerst een schaalmodel. De opdrachtgever ziet graag concreet hoe het gaat worden. Er is dan meteen gelegenheid de voorstelling enigszins aan te passen of te kuisen. Zo sneuvelde in de ontwerpfase het idee om vrouwenborsten te gebruiken om uit te drukken dat het theater een plaats is waar men zich aan de kunst laaft. Voor Guusje is de link vanzelfsprekend, maar de directie vond het beeld te expliciet. 'Snap jij dat nou?' vraagt ze zich uitdagend af.

Sander Hendriks

▼ *Urn, 2000, chamotteklei, 50 x 35 x 50 cm, foto: Rene Volker*

Op de volgende pagina: Ora pro nobis (Bid voor ons), 2011, chamotteklei, 30 x 30 x 40 cm, foto: G. Beverdam

Gijs Assmann

Ontroering in gelaagdheid

Met zijn beelden wil Gijs Assmann ontroering losmaken. Ontroering en een relativerende lach. Hij werkt vanuit het beeld, houdt van gelaagdheid en daagt zijn materiaal graag uit. Keramiek gebruikt hij om de directe manier van werken en de verzachtende toon. Ook in de totstandkoming van zijn beelden in glas en brons speelt klei een belangrijke rol.

Als hij aan zijn opleiding begint, tekent [Gijs Assmann](#) (Nederland, 1966) vooral. Conceptuele kunst staat indertijd centraal. Hij belandt op een dood spoor, merkt dat hij er denkend niet meer uitkomt en besluit op onderzoek te gaan vanuit het beeld. Een docent adviseert hem keramiek te proberen. Dat voelt meteen goed. Hij kent dit materiaal nog niet en kan er onbelast mee werken. Bovendien helpt het hem als jonge kunstenaar een eigen plek te vinden: er zijn op dat moment weinig kunstenaars die net als hij figuratief in keramiek werken.

Klei als middel

Praktische overwegingen bepalen zijn materiaalkeuze. Via het EKWC vindt hij het recept voor een klei waarin fijne en heel grove chamotte, glasvezel en gehamerd papier worden verwerkt.

Dit supersterke mengsel vervormt nauwelijks tijdens het bouwen en drogen. Doordat hij op de huid doorgaans een dikke laag mat glazuur aanbrengt, speelt de toets van de klei in het eindproduct geen noemenswaardige rol. Klei is voor Gijs een middel om ergens te komen, niet een onderwerp op zichzelf.

Toon

Gijs is een veelzijdig kunstenaar. Hij blijft tekenen en werkt naast keramiek in glas en brons. Ook dit werk begint vaak met klei. Voor zijn glazen beelden boetseert hij de vorm eerst in klei en ook de bronzen beelden bouwt hij meestal met de hand op uit klei. Van deze originelen maakt hij vervolgens een mal voor de glasblazer of brongsieter. In welk materiaal hij een beeld uitvoert, wordt bepaald door de toon die hij het

Vorige pagina: **Vanitas (voor Stephan)**, 1992, keramiek, 18 x 12 x 37 cm ▼ **To go up and to go down (detail Herfst)**, 2005, foto: Hennie van Beek. Kunsttoepassing voor De Zefier, Den Haag

◀ *Vanitas (voor Mirjam)*, 2012, ijzer, vilt, glas, 18 x 18 x 26 cm ▶ *Culture of Happiness (III)*, 2017, glas, hout, opgezette uil, 46 x 32 x 25 cm. Foto's op deze en de volgende pagina: courtesy galerie Nouvelles Images, Den Haag

wil geven. Klei geeft een zekere lichtheid. Waar een beeld door het onderwerp een al te zware toon dreigt te krijgen, kan klei die relativeren. Maar dat is niet altijd gewenst. Soms is er een verlangen naar een meer gedetailleerde huid, een realistischer beeld. Daarvoor leent brons zich beter.

Gelaagdheid

In zijn vroege keramische werk ontdekt Gijs een bijzonder fenomeen: het oog ziet niet meteen het geheel, maar eerst de kleur en pas iets later de rest. Dit fascineert hem: dat een aspect de aandacht vangt en dat daarachter, als je dat wilt, nog een laag te vinden is. Er ontstaat zo een mooie spanning, een fuik voor de aandacht. Hij houdt van deze gelaagdheid. Vooral als de lagen een tegenstelling oproepen of op z'n minst wringen.

Vanitasbeelden

Gelaagdheid is een essentieel onderdeel van de vanitasbeelden die Gijs sinds 1992 maakt en opdraagt aan zijn dierbaren. De serie is geïnspi-

reerd op de 17de-eeuwse, hyperrealistisch geschilderde vanitasstillevens. Hierin vertelt elk afzonderlijke object een verhaal, vertellen alle objecten samen een verhaal en beland je, als er bijvoorbeeld een schedel of gedoofte kaars bij staat, soms ineens in een heel andere – religieuze – context. Deze gelaagdheid schept dubbelzinnigheid en de mogelijkheid tot omkeringen. Neem het *Memento mori* (Bedenk dat u sterft). Je kunt dat opvatten als een herinnering aan de betrekkelijkheid en de eindigheid van het menselijk leven en streven. Je kunt het evengoed zien als een aansporing om ten volle van het leven te genieten.

Ontwikkeling

Zijn vanitasbeelden laten zien hoe de werkwijze van Gijs zich in de loop der jaren ontwikkelt. Aanvankelijk is hij strenger, eist hij bijvoorbeeld eenheid van materiaal. Hij bedenkt de opbouw eerst en maakt daarna het beeld. Later gaat hij beelden assembleren uit beschikbare elementen. De structuur wordt complexer en hij combineert

▲ ◀ **Vanitas (voor Riek) (II)**, 2000, keramiek, 23 x 21 x 56 cm ▶ ▲ **Vanitas (voor Loes)**, 2001, keramiek, 33 x 43 x 56 cm
 ▼ ◀ **Vanitas (voor Janneke) (I)**, 2001, imitatie Wedgwood theepot, cocosnoot, textiel, bellen, 23 x 21 x 15 cm
 ▼ ▶ **Vanitas (voor Christiaan) (II)**, 2013, ijzer, vilt, plakband, brooddeeg, was, konijnenlijm, opgezette vogel, 41 x 23 x 18

verschillende materialen. Deze beelden zijn niet zozeer bedacht, maar gevonden. Ze krijgen hun volle betekenis pas op het moment dat Gijs ontdekt dat ze iemand heel goed karakteriseren. Momenteel wil Gijs terugkeren naar de impuls van de eerste, soberder vanitasbeelden. Daarvoor gaat hij dit najaar drie maanden aan het werk in het EKWC. Aan deze zoektocht koppelt hij een glazuuronderzoek.

Uitdaging

Gijs daagt zichzelf en zijn materiaal graag uit. Dit spreekt uit zijn plannen voor de werkstage: per dag een werkstuk maken en daarop rechtstreeks glazuurproeven doen. 'Ik ben geneigd om te

denken: de eerste test smeer ik het glazuur er gewoon op. Dan zie ik meteen waar alle problemen zitten. Het werk is dan misschien naar de kloden, maar ik weet meteen waar het allemaal mis kan gaan.'

Het mag roekeloos lijken, maar Gijs doet het weloverwogen. 'Als je dat vaak doet en probeert te begrijpen hoe het materiaal werkt, kan dat, denk ik, het beeld verrijken. Je moet ook vooral niet te eerbiedig zijn naar het materiaal. Dus niet de hele tijd denken: Voorzichtig een beetje! Je moet het een beetje uitdagen. Dat kan een mooie scherpte opleveren.'

Sander Hendriks

To go up and to go down (detail Winter), 2005, foto: Hennie van Beek. Kunsttoepassing voor De Zefier, Den Haag. Op de volgende pagina: Culture of Happiness (II), 2017, glas, hout, zilveren lepel, 46 x 32 x 25 cm. Courtesy galerie Nouvelles Images, Den Haag

Corien Ridderikhoff

Judit Varga

Inspiratie Momenten

Turi Heisselberg Pedersen

Roos Langendorff

LA CÉRAMIQUE

KERAMIEKCURSUSSEN IN FRANKRIJK

Leren en genieten in Cordes sur Ciel of La Borne
Werken onder leiding van professionele keramisten

In 2017 onder andere:

Monika Debus - Zoutglazuur bij lage temperatuur
Pep Gomez - Decoraties op steengoed
Fernand Everaert - Terra sigillata
Fritz Rossmann - Porselein
Richard Dewar - Zoutglazuur
Charlotte Poulsen - Dierfiguren

Klik hier

voor deze en veel meer cursussen
of kijk op www.laceramique.com | +33 (0)563537297

VEEMGEBOUW | STRIJS | EINDHOVEN
27 januari '18
Willy van Bussel
Sarah Michael
Caroline Peeters
Beatrijs van Rheeden
Margot Thyssen
Carolein Smit

KLEI SYMPOSIUM

KLEI KERAMIEK MAGAZINE NKK NEDERLANDSE VANGROEP KERAMISTEN
Keramikos Art Supplies Colpaert

kleisymposium.nl kaartjes 90 euro

SBB Gouda Ambachtelijke opleiding
keramische technieken

SBB Gouda is dé
Nederlandse
keramiekopleiding.
Ook voor masterclasses
en korte cursussen.

**U bent van
harte welkom!**

SBB Gouda keramiek opleiding
Winterdijk 4a, Gouda
0182 - 515 274 www.sbbgouda.nl

KERPA: keramische pasta

- gemakkelijk in gebruik
- kleur(pigment) toevoegen en klaar
- oliehoudend en toch wateroplosbaar
- voor stempeldruk, vullen van tekenflesjes, als superhechtend slib, voor tamponeren, voor inwassen enz.
- voor alle soorten en kleuren klei tot 1300°

zeer veelzijdig in gebruik
te koop bij de keramische groothandel
KERPA is een product van

CERAMIC COLOR

Karin Bablok

Stilte en beweging

Diepzwart op sneeuw wit. Heel precies geconstrueerd en spontaan en trefzeker beschilderd. Het werk van Karin Bablok verenigt die tegenstellingen op een natuurlijke manier. Net als in het gewone leven: de chaos, het denken, het spontane gevoel.

Ik weet nog goed dat ik voor het eerst het werk van [Karin Bablok](#) (Duitsland, 1964) in werkelijkheid zag. Het was op de keramiekmarkt in Swalmen, een tiental jaren geleden. Vorm en decoratie deden me meteen denken aan de Deense [Bodil Manz](#) die ik jaren daarvoor bezocht. Haar gegoten porselein was zo dun, dat het biscuit met een vinger ingedeukt kon worden, zonder te breken. Net als zij decoreert Karin Bablok haar dunne porseleincontainers met uiterste precisie. Dat geldt voor de reeksen rechte zwarte lijnen net zo goed als voor de trefzekere penseelstreken. Het eerste tevoren bedacht, het

tweede aangevoeld. De voorbereiding en het moment. Een schijnbare tegenstelling. 'Nee, ze hebben allebei dezelfde bron. Het was destijds het werk van de Amerikaanse abstract expressionist [Franz Kline](#), dat een geweldige indruk op me maakte. Zijn zwarte vormen op het witte doek, de grote gestes. Bij hem lijken de streken op het doek spontaan gezet te zijn, maar in werkelijkheid tevoren minutieus bedacht. Vaak waren het onderdelen van grotere elementen – zoals hijskranen en treinen – die hij abstraheerde en zo onherkenbaar maakte. Kline was, net als ik, geïnspireerd door Aziatische kunst.

Op de vorige pagina: Vaasvormen, 2017, h 54 cm ▼ Komvorm, 2017, h ca. 25 cm. Objectfoto's: Michael Wurzbach

Korea en Japan. Door deze invloeden heeft het schilderen zich bij mij ontwikkeld. Op twee manieren. Aan de ene kant de vrije geste en aan de andere het precieze geometrische. Welke manier ik ook kies, iedere keer weer is de verhouding tussen binnen- en buitenkant voor mij heel belangrijk. Er moet een logica in zitten, een echo, een completering. Het is schilderen op meerdere niveaus.'

Stilte en beweging

Op het ogenblik dat Karin kennismakte met het werk van Kline had ze al een heel keramiekleven achter de rug. Als zestienjarige wilde ze al kera-

mist worden. Kunnen draaien, dat was het! En zich misschien later bekwamen in het beeldhouwen. Langzamerhand werd het haar duidelijk dat er een hele rijke keramiekwereld bestond. De tentoonstelling *Erde und Feuer - Japanische Keramik* maakte haar enthousiast voor dat soort werk. Maar ze kwam in haar leven als ambachtswrouw met veel meer in contact: alle soorten klei, ovens, zoutstook. En werkte buiten Duitsland in verschillende landen: de Verenigde Staten (waar ze voor het eerst een noborigama stookte), Ierland, kort in Frankrijk en veel later in Korea en Japan.

Op de vorige pagina: **Retro**, 2016, h ca. 50 cm
▼ **Komvorm**, 2016, Ø 43 x 39 cm, aangekocht door museum Ariana

Al eerder, met zevenentwintig jaar, wilde Karin echt haar eigen keramiek maken, haar eigen stijl ontwikkelen. Verwerken wat ze allemaal aan inspiratie had opgedaan. Vooral houtstook had haar interesse. Ze ging ermee aan de slag, studeerde in Höhr-Grenzhausen en Koblenz en testte de mogelijkheden van porselein, ook in combinatie met zout. Langzamerhand werd het werk daarna eenvoudiger, zowel van vorm als van kleur en decoratie.

Beperking

Karin gebruikt tegenwoordig altijd porselein als materiaal. Het is het ideale canvas voor de beschildering met zwart basaltglazuur. Diepzwart op wit. De stilte waarin de beweging zichtbaar wordt. Het lijkt een enorme beperking om maar zo weinig elementen te gebruiken: container, zwart, wit, draaien. 'Dat is helemaal niet zo, de varianten zijn oneindig. Telkens zijn er weer nieuwe perspectieven, ideeën voor nieuwe com-

*Op de vorige pagina: **Retro**, 2016, h ca. 30 cm ▼ **Vaasvorm**, 2017, h 40 cm*

Inkt op papier, 2017, ca. 40 x 30 cm

binaties. Ik heb in de loop van de tijd mijn werk complexer zien worden, groter, breder, hoger. Soms met een tussenwand of gecombineerd met andere stukken om zo een soort *ensembles* te vormen. Maar wel altijd gereduceerd in de gasoven. En telkens als ik het gevoel had in routine te vervallen, zocht ik wat anders, een ander thema. Op die manier heb ik me beziggehouden met wandsculptuur, gebruiksgoed, sieraden en anders ingekleurd materiaal. En ik heb ook gekeken naar een ander gebruik en samenstelling van mijn favoriete materiaal porselein, door het lager te stoken om een nog witter en zachter oppervlak te krijgen dat de schaduwen mooi weergeeft. Ook nu ben ik weer op die manier bezig. Dat houdt me alert. Bij elke nieuwe werkperiode of tentoonstelling is er weer die vraag: wat moet het gaan worden? Elke keer een nieuwe uitdaging: hoe bereik ik welk effect, wat vind ik belangrijk?’

Grafiek

Lange tijd schilderde Karin alleen op haar keramiek, maar sinds drie jaar ook op papier. ‘Ook daar is het een spel van verhoudingen, van het spontane gebaar, van trefzekerheid. Ondanks de onzekerheid weten dat het gaat kloppen. Eindeloos oefenen en grenzen verleggen.’ Het is ook nogal wat: op een nieuw werk, dat uren heeft gekost om te draaien, te drogen en biscuit te stoken, zomaar even uit de vrije hand penseelstreken neerzetten. Karin bouwt daar wel wat zekerheid in door de geste, terwijl ze voor het werk staat, van tevoren te oefenen. Een soort droogpenselen. Soms oefent ze eerst op een stuk papier of karton. Het is een mooie tegenstelling met het nauwkeurige en inspannende werk aan de draaischijf.

Op de volgende pagina's laat Karin Bablok zien hoe ze werkt: aan de draaischijf en bij het decoreren. De afbeeldingen zijn genomen uit de film [Atelierbesuch bei Karin Bablok](#) (2013) van Paul Schmidt.

1-2. Ik begin met het mengen van twee soorten porselein. De ene is mooi transparant en de andere draait fijn. Ik snijd de broden in lappen, stapel die en walk het geheel op de Japanse manier.

3. Voordat ik ga draaien, verdeel ik de homp klei in stukken die allemaal ongeveer evenveel wegen en groot genoeg zijn om de stukken die ik wil draaien te maken.
4. En dan begin ik met draaien. Eerst de klei homogeniseren.

5-6. Ik open de klei en trek op tot ik de goede vorm en hoogte bereikt heb.

7-8. Dan volgt het afwerken van de buitenkant. Af en toe moet ik de klei wat drogen met de brander.

9-10. Ik werk de buitenkant verder af en geef veel aandacht aan de bovenrand.

11

12

11-12. Zo maak ik een aantal vormen en zorg ervoor dat de maten precies hetzelfde zijn, zodat ik ze op elkaar kan monteren.

13

14

13. Er staat nu een hele rij vormen klaar om samen een hoge vaas van te maken.

14. Met een mesje snijd ik de bovenkant van de onderste vorm helemaal recht, opdat de volgende vorm goed zal passen.

15

16

15-16. Vervolgens plaats ik de vormen op elkaar. Ik doe er geen slib tussen.

17

18

17. De bovenkant van de vorm die ik toegevoegd heb, snijd ik mooi recht af.

18. Nu kan ik er vanbinnen bij en verbind beide delen met mijn hand binnen en de lomer buiten.

19

20

19. Met de brander maak ik de klei ter plaatse wat steviger.

20. En ik werk de buitenkant van de vorm beter af.

21-22. Zo gaat het ook bij de volgende vormen.

23-26. Steeds hoger bouw ik. Daarbij houd ik de ontwikkeling van de vorm goed in de gaten.

27-28. Als de vorm wat aangedroogd is, kan ik het geheel gaan vervormen. Dat doe ik met diverse houten latten.

29. Met de lomer werk ik het stuk verder af om de veranderde vorm goed uit te laten komen.
30. Ten slotte breng ik de bodem aan. Die snijd ik uit een plaat porseleinklei.

31

32

31-32. Ik breng mijn merk aan en monteer dan de bodem met een beetje slib op de vorm.

33

34

33-34. Met een mesje snijd ik de bodem op maat. Daarna volgt de afwerking met een boetseerhoutje. Dan keer ik de vorm om en druk met mijn hand de bodem wat naar binnen, om wankelen van de vorm te voorkomen.

35

36

35-36. Na het biscuitstoken, schuur ik de vorm uitgebreid, met steeds fijnere schuurblokjes.

37

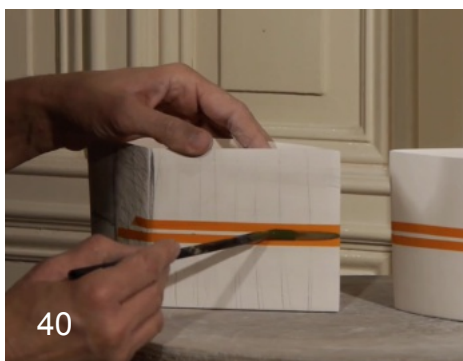

38

37. Als een vorm biscuitgestookt en geschuurd is, kan hij gedecoreerd worden. Dat laat ik hier zien aan de hand van twee verschillende voorbeelden. De eerste is een geometrische decoratie. Eerst zet ik met potlood de lijnen op. Het is even zoeken wat ik precies zal doen. 38. Als dat duidelijk is, meet ik precies af waar de tape moet gaan komen.

39

40

39. Dan breng ik precies op de goede plaats de tape aan. 40. Op die manier kan ik het glazuur heel nauwkeurig aanbrengen op de klei.

41-42. De tweede manier van decoreren is met de vrije hand. Om zo goed mogelijk voor te bereiden, repeteer ik de bewegingen van tevoren. Of ik maak eerst een schets op karton.

43-44. En dan is het spannende moment aangebroken...

45. Ten slotte stook ik het tot 1300 °C in een gasoven. Zo ziet een werk er dan uit.

Foto's proces: Paul Schmidt

Klik hier voor de film van Paul Schmidt over het werk van Karin Bablok

De grote K 2:

Het nieuwste deel komt uit

De grote K. Het tweede deel komt er aan! Het zal eind november gepubliceerd worden. Het gaat net als het eerste boek en als *de kleine K* over keramiek, inspiratie en knowhow.

Belangrijke vragen komen aan de orde: Hoe vind ik mijn eigen weg, mijn eigen stem, mijn eigen manier om me in klei uit te drukken? En als ik die wel al gevonden heb, hoe realiseer ik dan mijn werk? Met welke materialen, technieken en gereedschappen? Bekende en beroemde kunstenaars geven in dit boek hun persoonlijke antwoorden. En geven bovendien inzicht in hun technieken met duidelijke voorbeelden. U kunt ze stap voor stap volgen.

Ook deze *grote K* is een bron van inspiratie en knowhow en mag in geen enkel atelier ontbreken.

U kunt dit nieuwe deel al bestellen in de [webshop](#) van de *kleine K*. Na publicatie, eind november 2017, krijgt u het dan thuisgestuurd. Lezers die Vriend (50€) of VRIEND (100€) geworden zijn, krijgen het boek gratis toegestuurd.

Het grote K boek 2,
HET grote KERAMIEK inspiratie en knowhow BOEK,
Mels Boom,
2018,
Stichting k+K,
256 pagina's,
A4 (210 x 297 mm), paperback, genaaid,
gedrukt op papier met FSC-merk, kleur,
ISBN 978-90-825430-1-8,
Nederlandstalig,
€ 35,00.

Reacties op het vorige boek:

‘Een uitzonderlijk kwalitatief boek dat de keramiek behandelt met eerbied en diversiteit.’

‘Verrassend, interessant, fraai vormgegeven boek. Ben er blij mee!’

‘Ook in dit boek fantastische foto's en achtergrondinformatie. Top!’

‘Een musthave!!! Ik ben er heel blij mee!’

‘Ik vind het ook een prachtig en inspirerend boek. Bedankt eveneens voor de correcte levering.’

‘Mooi boek: ik heb er net heerlijk in zitten lezen.’

‘Dankjewel voor zoveel pracht en weelde.’

‘Fantastisch boek! Kan ik iedereen aanbevelen!’

‘WOW!! The book came in the mail. It is GLORIOUS!’

‘Het ziet er weer voortreffelijk uit.’

‘Kan ik iedereen aanbevelen!’

Loodoxide

Lood is al duizenden jaren als metaal bekend en in gebruik. Het belangrijkste loodhoudende mineraal is galeniet (loodglans, voornamelijk loodsulfide, PbS), dat als verontreiniging zilver bevat. Waarschijnlijk was dat zilver de reden voor de bekendheid en verspreiding van lood. Het metaal is ruim aanwezig in de aardkorst (het 38e element) en komt vooral voor in Australië, China en Rusland.

Voor het maken van glazuren was lood vroeger het belangrijkste smeltmiddel, tot in de negentiende eeuw ontdekt werd wat de gezondheidsrisico's van het metaal zijn. Het zou nog tot de jaren zestig van de vorige eeuw duren voordat er wettelijke maatregelen genomen werden.

Samenstelling

Lood komt voor in meerdere mineralen en kan drie oxides vormen: PbO (loodglit), Pb_2O_3 (loodmenie) en PbO_2 . Alleen de eerste twee worden gebruikt om lood in te voeren. Dat kan ook met een aantal loodzouten: loodcarbonaat ($3\text{PbO} \cdot 2\text{CO}_2 \cdot \text{H}_2\text{O}$), loodsulfaat (PbSO_4), loodsulfide (PbS) en uiteraard met loodfrittes. Tegenwoordig worden eigenlijk alleen die laatste toegepast.

Klei

In kleimassa's wordt loodoxide normaal niet gebruikt.

Glazuur

Loodoxide is bekend voor zijn uitstekende werking als smeltmiddel. Glazuren kunnen al bij 800°C uitsmelten. Het verlaagt de viscositeit en de oppervlaktespanning, maar ook de hardheid en chemische bestendigheid (aantasting door zuren en basen) van het gestolde oppervlak. Bij de stook kan lood verdampen en zo in de atmosfeer terechtkomen. Lood veroorzaakt heldere kleuren in het glazuur en glanzende oppervlakken. Transparantie is veel gemakkelijker te bereiken dan met andere smeltmiddelen.

Kleur

Loodglit is geel, menie oranje en PbO_2 is zwart.

Uitzetting

Nauwelijks invloed bij deze percentages.

Smeltpunt

Respectievelijk 880 , 500 en 290°C .

Veiligheid

Loodverbindingen zijn giftig. Het tast de nieren en het zenuwstelsel aan en kan dodelijk zijn. Zelfs geringe hoeveelheden leiden tot ontwikkelingsstoornissen en een lager IQ. Vooral het gebruik van lood voor waterleidingen en menging bij benzine hebben de laatste eeuwen geleid tot een veel hogere blootstelling van mensen aan dit metaal. Voor gebruiksgoed waarbij lood als grondstof gebruikt is, zijn er wettelijke richtlijnen voor afgifte van het metaal aan voedsel en er is een etiketteringsplicht.

Bij de productie van keramiek is loodoxide tegenwoordig vervangen door loodfritte. Daardoor is het maken van keramiek met deze grondstof veiliger geworden, maar het be-

Kosten

tekent niet dat er geen lood uit het glazuur in voedsel kan migreren. Gebruik voor producten die in aanraking met voedsel kunnen komen, daarom helemaal geen lood. Geen oxide en ook geen fritte.

Ondanks de grotere veiligheid van het gebruik van frittes moeten voorzorgsmaatregelen genomen worden bij het verwerken ervan. Gebruik handschoenen en een goed stofmasker. Bij de stook is het inademen van stookgassen gevaarlijk. Zorg voor afzuiging. Stel u op de hoogte van de geldende voorschriften.

Circa 30 (loodbisilicaatfritte) en 15 €/kg (loodmonosilicaatfritte).

Hieronder de typische heldere kleuren van loodglazuur. Bord in de stijl van Bernard Palissy, eind zestiende, begin zeventiende eeuw, Louvre, Parijs. © Marie-Lan Nguyen / Wikimedia Commons

Handigheidjes, weetjes, we kunnen ze allemaal gebruiken. Ook een goede tip? Stuur hem naar *de kleine K!*

► Wat zat er in deze pot?

Is het etiket niet meer te lezen?

Eraf gewaaid?

Schrijf met een permanente viltstift op twee etiketten wat er in de pot zit.

Plak het etiket op de pot en doe er ook een in de pot zelf.

► Zit er nog vocht in?

Zit er nog vocht in stukken die de oven in moeten?

1. Houd het stuk tegen de wang. Koud is nog nat, kamertemperatuur is droog.
en/of

2. Zet de elektrische oven aan met de stukken erin; als de oven bovenin een gat heeft, houd dan een spiegeltje boven dat gat; als het beslaat is het werk nog nat; als er bovenin de oven geen gat zit, open het deksel dan op een kier en houd daar het spiegeltje even in.

► Is het gasdicht?

Bij gasstook worden meestal flessen gebruikt. Controle op dichtheid is essentieel.

Sommige gasflessen (bijvoorbeeld Repsol) hebben een eigen speciale aansluiting met rubber ring. Controleer die voor het stoken met zeepsop en een kwast. Soms is de ring verweerd door het buiten opslaan van de fles. Verweerde ringen kunnen grote lekkages veroorzaken.

► Lood in dit glazuur?

Meestal is het niet bekend of er in een toegepast glazuur lood zit of niet. Hoe kom je er achter?

Koop of bestel een loodtest setje van 3M en volg de instructies. Als het uiteinde van de tester rood wordt, zit er lood in het glazuur. De hoeveelheid lood is hiermee niet vast te stellen, wel de aanwezigheid. Te koop o.a. bij Amazon.

► Kleur niet te zien?

Soms moet er glazuur, slib of een ander materiaal aangebracht worden op een ondergrond van dezelfde kleur. Onmogelijk om te zien waar de nieuwe laag al aangebracht is. Kan dat beter?

Meng kleurstof voor voedsel door de op te brengen suspensie. Te koop bij de supermarkt. Na het mengen is precies te zien waar de laag al is aangebracht.

► Kromme rug?

Sommige draaischijven zijn in hoogte verstelbaar. Voor lange of korte pottenbakkers. Maar helaas niet alle draaischijven...

Zet de draaischijf op een stel bakstenen. Zorg ervoor dat alles stevig blijft staan.

► Wat is LOI?

Bij grondstoffen, vooral voor glazuurrecepten, staat vaak de benaming LOI. Wat is dat?

Dat is de Engelse benaming (Loss On Ignition) voor gloeiverlies. Sommige grondstoffen verliezen bij de stook gewicht doordat er gasvormige bestanddelen ontsnappen. Bijvoorbeeld bij kaolien ontsnapt ongeveer 10% kristalwater en bij kobaltcarbonaat (CoCO_3) ontsnapt koolzuurgas (CO_2). Sommige grondstoffen kunnen bij de stook tot 60% gewicht verliezen (lithiumcarbonaat).

Het ontsnappen van stoffen als water, zwaveloxide, koolzuurgas en dergelijke kan invloed hebben op de manier waarop gestookt moet worden om een optimale kwaliteit scherf te krijgen. Het kan daarnaast glazuurfouten veroorzaken. Tegenmaatregelen kunnen zijn: calcineren (de grondstof verhitten tot de vluchtige stoffen verdwenen zijn), gefritte grondstof of stains gebruiken.

Keramikos Art Supplies

Kunstlijn Haarlem 2017

'Martelaren'
- Sint Sebastiaan, keramiek, Joke Hak
- Kind van een terrorist, mixed media, Marjan Jaspers

Zichtbaarheid 8000 cm³

Wij presenteren tijdens de 32e Kunstlijn de Special 'Zichtbaarheid 8000 cm³' met 16 Haarlemse kunstenaars.

Tegelijkertijd loopt de expositie 'TRA', een interactie tussen het werk van gastexposanten Joke Hak en Marjan Jaspers.

16 Haarlemse kunstenaars

16 Haarlemse kunstenaars presenteren hun interpretatie op het thema tijdens de Kunstlijn 3, 4 en 5 november. De openingsborrel is op donderdag 2 november om 17.00 uur. Opening wordt verricht door onze gastexposanten Joke Hak en Marjan Jaspers met een performance.

Beide exposities zijn te bezichtigen van 3 november t/m 2 december 2017. De expositie is te bezoeken tijdens de openingstijden van Keramikos. Dinsdag t/m vrijdag van 8.30 tot 17.00 uur. Zaterdag tot 16.00 uur.

Tijdens de kunstlijn Haarlem is de expo ook op zondag 5 november te zien 10.00 tot 17.00

Deelnemers 2017:

- Gerlach van Beinum
- Marja van Bezu
- Floor de Bruijn Kops
- Rob Clous
- Lizan van Dijk
- Mieke de Groot
- Marion van Harreveld
- Gerlande Huisman
- Arthur Kempenaar
- Hannes Kuyper
- Joep van Opzeeland
- Rian Peeperkorn
- Christine Peursum
- Jolanda Prinsen
- Afke Spaargaren
- Jannie van der Wel

'Pas de deux', Gerlach van Beinum

De Olde Kruyk

Oude potten of foto's gezocht

Het Milsbeeks cultuurhistorisch genootschap wil samen met Alf Kurstjens de geschiedenis van De Olde Kruyk onderzoeken, vastleggen in een boek en later mogelijk een overzichtstentoonstelling organiseren. Daarvoor is materiaal nodig. Fotomateriaal, maar natuurlijk ook voorwerpen.

De Olde Kruyk werd in 1936 als fabriek voor bloempotten opgericht door Peter Linders en Wim Jansen. In de loop van de tijd werd naast bloempotten, die toen nog met de hand werden gedraaid, ook sieraardewerk gemaakt en later gedecoreerd. Deze decoratie werd Milsbeeks-, of Limburgs bont genoemd. Na enkele jaren liep het minder goed. Peter en Wim gingen uit elkaar. Wim Jansen begon met pottenbakkerij de Vuurvogel. Peter Linders ging verder met de Olde Kruyk tot rond 1955.

Het bedrijf werd toen verkocht aan Peter Kurstjens. Sinds 1986 runt Guul Jacobs de pottenbakkerij.

Alf Kurstjens zoekt vooral materiaal van voor 1965, maar ook informatie uit de periode daarna is welkom. U kunt [hier](#) contact met hem opnemen.

Hieronder een product van destijds.

MAJOLICA 2

EEN OVERZICHT VAN NOORD-NEDERLANDSE MAJOLICA UIT DE GOUDEN EEUW

5/11/2017 - 25/3/2018

Museum In 't Houten Huis

Museum voor het Schermereiland

Tuingracht 13 De Rijp
0299 - 67 12 86
www.houtenhuis.nl

Openingstijden
zondag van 13 - 17 uur

Bijna 5000 abonnees bereiken?
adverteer in de kleine **K**

DIT IS EEN REGELADVERTENTIE. Dus zonder plaatjes. En dus goedkoper: maar € 1,50 / regel. Naar wens uitgevoerd: met **kleur**, **cursief** of **vet**. **EEN GROTE KOP KOST NIETS EXTRA!** Er gaan dan wel minder tekens op een regel... Dit jaar de eerste plaatsing gratis! Deze advertentie kost € 10,50. [Klik](#) om contact op te nemen.

Advertentiemateriaal voor het volgende nummer graag aanleveren voor 15 november

Kleispul

klei, gereedschappen,
grondstoffen, glazuren
Musselweg 119, Mussel
www.kleispul.nl

Iemand verrassen? Bestel nu de nieuwe grote K. Deel 2 verschijnt eind november! Klik hier voor de webshop op dekleine.nl

Foto van de maand

Doodsportretje op de Turnhoutse begraafplaats. Foto: Jeannette Goudsmit

Ook een leuke of mooie of interessante of gekke foto? Stuur hem op om hier te publiceren!

De kleine

Samen weten we méér

De F is weer in de maand. De F van Fe_2O_3 ,
van Functioneel, van Figuratief. Maar ook van
Fouten, Formules, **V**ragen en Fritten.
Formuleer je vraag op het **kleine K** Forum.

Podium

Het Princessehof jubileert

Keramiekmuseum Princessehof in Leeuwarden viert dit jaar zijn 100-jarig jubileum met een grote heropening. De indeling van het gebouw is vernieuwd, de entree verbouwd en de paleistuin nieuw ingericht.

Het nationale keramiekmuseum heeft een volledig nieuwe presentatie van de vaste collectie op de eerste verdieping gekregen. Daarnaast zijn de entree, de winkel, het kassagebied, de theesalon en de tuin compleet vernieuwd. Vanaf 2 december is het vernieuwde [Princessehof](#) open voor publiek. Met de nieuwe opstelling van de vaste collectie en maar liefst vier exposities met hedendaagse keramiek is het museum klaar voor Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018.

In 2017 is het honderd jaar geleden dat de Friese notaris Nanne Ottema voor het eerst de deuren opende van het Princessehof. Het jubileum wordt na de verbouwing groots gevierd met de heropening van het museum. Keramiekmuseum Princessehof presenteert dan naast de nieuwe opstelling van de vaste collectie de tentoonstelling *In Motion*, met grote hedendaagse kerami-

sche installaties uit Oost en West, een nieuwe editie van *EKWC@Princessehof* met Caroline Coolen en twee exposities met nieuw werk van kunstenaar Johan Tahon en van ontwerper Floris Wubben. Meer over deze tentoonstellingen vindt u in KleiPers op de volgende pagina's.

De verbouwing van het Princessehof besloeg drie facetten. De museumcollectie, met onder meer de verzameling Chinees porselein, Delfts blauw en Nederlandse art-nouveau- en art-decokeramiek, kreeg een nieuwe presentatie. Een toegankelijke en aantrekkelijke opstelling maakt de invloeden uit Oost en West zichtbaar en laat zien dat keramiek van alle tijden is en van iedereen. Daarnaast is het entreegebied verbouwd. De museumentree is verplaatst naar de winkel, het kinderatelier bevindt zich nu op de eerste verdieping en de theesalon heeft een nieuwe plek in de tuin gekregen.

▼ Gevel Keramiekmuseum Princessehof, foto: Hans Jellema

Ook de paleistuin is geheel vernieuwd en aan de tuinzijde is bovendien een extra ingang tot het museum bijgekomen. De tentoonstellingszalen op de begane grond en de tweede verdieping blijven beschikbaar voor cultuurhistorische wis-selexposities en hedendaagse keramiek in beeldende kunst en design.

[Lees meer over de verbouwing...](#)

Een paar parels van de museumcollectie:

Op pagina 51: Karel Appel, **Tête**, 1978, uitgevoerd bij Struktuur 68, Den Haag, geglazuurd aardewerk,

56,6 x 30 cm, collectie Keramiekmuseum Princessehof

► Plastieken in vorm van een zgn. bijin, Japan, Arita, 1670-1690, porselein, h 38,4 cm en h 39,3 cm, collectie Keramiekmuseum Princessehof, verworven met steun van Vereniging Rembrandt, Mondriaan Fonds en Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting

▼ Babs Haenen, **Farewell tot Hsung-Yang**, 2002, Amsterdam, ingekleurd porselein, 25 x 45 x 29 cm, collectie Keramiekmuseum Princessehof, verworven met steun van het Mondriaan Fonds

Op de volgende pagina: Bloemenhouder met decor van Chinese motieven, circa 1690, De Metaale Pot, Delft (periode Lambertus Cleffius, 1679-1691), 61 x 48 x 40 cm, Keramiekmuseum Princessehof, bruikleen Ottema-Kingma Stichting

David Zink Yi, untitled (Architeuthis), 2010, burnt and glazed clay, 29 x 575 x 115 cm, Courtesy the artist and Hauser & Wirth. Photo: Stefan Altenburger Photography Zürich, © David Zink Yi

In Motion

In Motion: ceramic reflections in contemporary art is de grootste hedendaagse kunsttentoonstelling ooit in het Prinsessehof. Monumentale installaties van gevestigde kunstenaars en opkomend talent uit Oost en West vullen de zalen. Met hun werk tonen Céleste Boursier-Mougenot (1961), Roger Hiorns (1975), Meekyoung Shin (1967), Claire Verkoyen (1959), Geng Xue (1983) en David Zink Yi (1973) dat de ontwikkelingen rond keramiek wereldwijd volop in beweging zijn. De installaties variëren van een levensgrote inktvis in een plas inkt tot een totaalervaring waarin een bad met tientallen porseleinen schalen oplicht in een donkere ruimte.

2 december t/m 6 mei 2018
Keramiekmuseum Prinsessehof
Grote Kerkstraat 11
8911 DZ Leeuwarden
Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Floris Wubben, Pressed Ceramic Vases, made from stoneware, 2012

Design#3

In deze solotentoonstelling presenteert ontwerper Floris Wubben (1983) zijn nieuwe werken, die gemaakt zijn met een zelfontworpen machine. Door kracht uit te oefenen op de machine drukt Wubben zijn stempel op het eindresultaat en is ieder object uniek. De ontwerper geeft vorm aan functionele objecten die door zijn artistieke behandeling meer doen denken aan sculpturen dan aan design.

2 december t/m 25 november 2018
Keramiekmuseum Prinsessehof
Grote Kerkstraat 11
8911 DZ Leeuwarden
Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Johan Tahon, *Monk*, 2016-2017, geglazuurde keramiek, hoogte +/- 160 cm. Foto: G.J. van Rooij

Johan Tahon: Monk

Op de tweede verdieping van het Prinsessehof is het figuratieve werk van de toonaangevende Vlaamse beeldhouwer Johan Tahon (1965) te zien. De kunstenaar toont contemplatieve figuren en albarelli (apothekerspotten), aangevuld met kleinsculptuur, atelierschetsen en studiemateriaal. Het is Tahons eerste museale solotentoonstelling met keramisch werk.

2 december t/m 25 november 2018
Keramiekmuseum Prinsessehof
Grote Kerkstraat 11
8911 DZ Leeuwarden
Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Caroline Coolen, *Carlina Vulgaris*, 2017, 195x160x200cm, steengoed, porselein en metaal

Caroline Coolen

In de reeks *EKWC@Prinsessehof* maakt het museum tentoonstellingen met werk van kunstenaars die een werkperiode in het Europees Keramisch Werkcentrum in Oisterwijk achter de rug hebben. De Belgische Caroline Coolen (1975) is vanaf 2 december 2017 uitgenodigd met haar ruige sculpturen. De keramische assemblages doen denken aan distels, voor de kunstenaar een metafoor voor het ontembare.

2 december t/m 6 mei 2018
Keramiekmuseum Prinsessehof
Grote Kerkstraat 11
8911 DZ Leeuwarden
Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Tea Ware Expo

Keramisten uit Azië, Amerika en Europa strijken neer in het Keramisch Atelier met oosters geïnspireerde theekeramiek. Het is een reizende tentoonstelling, die in mei 2017 van start ging in Kyoto (Japan) en daarna te zien was in Baal/België. Het project volgt op het legendarische chawanproject, dat met 21 tentoonstellingen 12 jaar de wereld rondtoerde. Lou Smedts, voorzitter van Ceramic Art Project vzw, heeft nu een nieuwe versie ontworpen.

Negenentwintig keramisten laten hun ideeën zien over theegerei. Unieke met de hand vervaardigde voorwerpen, met respect voor de natuur en liefde voor het materiaal gemaakt, worden wereldwijd steeds meer gewaardeerd door mensen die er bewust voor kiezen deze in het dagelijks leven te gebruiken. Na de expo in Nederland gaat de tentoonstelling door naar Mallorca, Boston en Beijing.

De tentoonstelling in het Keramisch Atelier is georganiseerd in samenwerking met de Art of Life Studio, Brigittenstraat 7, waar de tentoonstelling op zondag 5 november om 15.00 uur wordt geopend.

5 t/m 12 november
Keramisch Atelier en Galerie
Brigittenstraat 12, 3512 KK Utrecht
Open: iedere dag 14 - 18

lees
meer

Kleischilders

Decoreren met kleislib is een eeuwenoude techniek. Het komt op veel keramiekplaatsen ter wereld voor en is nog altijd geliefd. Deze expositie toont werk van hedendaagse slib-schilders. Zij zijn moderne ambachtsmensen uit heel Europa en kunstenaars met klei en slib. Ze beschilderen hun handgevormde werk met een papje van klei, al dan niet ingekleurd met kleurpigmenten of oxides. Soms afgewerkt met een glanzend laagje transparant glazuur, soms blijft bewust de ruwe klei zichtbaar. Hun warme gebruiksgoed is de kroon op de gedekte tafel. De autonome objecten zijn imposant en een lust voor het oog.

t/m 14 januari 2018
Keramiekcentrum Tiendschuur
Kasteellaan 8
5932 AG Tegelen
Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Beate Kratzenstein

De Duitse keramist Beate Kratzenstein houdt van draaien op de draaischijf en laat zich inspireren door natuurlijke vormen. De combinatie van gedraaid werk en natuurlijke structuren fascineren haar. De klei als organisch rekbaar materiaal laat zich op vele manieren verwerken, is makkelijk te veranderen en altijd ontstaat er uit een impuls een vorm of sculptuur. Waar nodig wordt het werk afgewerkt met drijfhout dat door het water op natuurlijke wijze geschuurd is.

t/m 4 november
Galerie Theemaas
Karel Doormanstraat 469
3012 GH Rotterdam
Open: dinsdag t/m zaterdag 9 - 17.30
zondag 12 - 17

lees
meer

Leonard Frederiks

Leonard combineert klei en tekenen. Glazuur gebruikt hij meer als verf. Zijn streven is om tekening en vorm tot een eenheid te maken. Momenteel maakt hij kleine beelden. Het zijn schetsen in klei naar model. Naast het maken van beelden vervaardigt hij handgevormde vazen waarop hij tekent en schildert met oxides. Het idee krijgt vorm tijdens het maken zelf. Door het tekenen en schetsen op klei ontwikkelen zich steeds weer nieuwe ideeën die Leonard gestalte geeft in driedimensionale beelden.

5 november t/m 17 december
Galerie Theemaas
Karel Doormanstraat 469
3012 GH Rotterdam
Open: dinsdag t/m zaterdag 9 - 17.30
zondag 12 - 17

lees
meer

Yuk Kan Yeung

Poëzie in porselein, met Chinese, gekalligrafeerde teksten. Kleurvlakken, spatten, krassen en tekens begeleiden de tekst en geven complementaire sfeer. Het werk van Yuk Kan Yeung komt op een spontane manier tot stand, tastend naar de juiste vorm, verhouding en kleurstelling. Het is het resultaat van sfeerindrukken uit de natuur en poëtische herinneringen.

*t/m 28 oktober
Galerie Terra Delft
Nieuwstraat 7
2611 HK Delft
Open: woensdag t/m vrijdag 11 - 18
zaterdag 11 - 17
1e zondag van de maand 13 - 17*

lees
meer

Ivan Jelínek

Zijn theepotten, koffiekannen, suikerpotten en roomkannetjes, glazen en dienbladen behoren niet tot de alledaagse gebruiksvoorwerpen, weggestopt in keukenkastjes. Zij zijn gemaakt van hoogwaardig porselein en voorzien van een dekkende laag glazuur, waarover zilver is aangebracht. Door uitvergroting van de vorm en de beweging in de contouren zijn het sculpturen geworden met herkenbare menselijke eigenschappen. Soms hangt een tuit van een pot wat moe opzij, een andere zoekt frivol contact met een daarnaast geplaatste kan.

De kunstenaar modelleert ze met veel liefde, daarvan getuigen ook de tafels die dienen om de pronkstukken te etaleren.

*4 november t/m 2 december
Galerie Terra Delft
Nieuwstraat 7
2611 HK Delft
Open: woensdag t/m vrijdag 11 - 18
zaterdag 11 - 17
1e zondag van de maand 13 - 17*

lees
meer

Herzlichen Glückwunsch!

Het Keramion in Frechen (DE) bestaat 15 jaar. Destijds werd de verzameling van de voormalige producent van steengoed artikelen dr. Gottfried Cremer en die van het keramiek-museum van Frechen samengevoegd in een futuristisch gebouw.

In de voorbije jaren werd de verzameling verder uitgebreid met diverse schenkingen. Het museum laat de hoogtepunten daarvan tijdens deze nieuwe tentoonstelling zien.

t/m 4 februari 2018

Keramion

Bonnstraße 12

50226 Frechen

Duitsland

Open: dinsdag t/m vrijdag 10 - 17

zaterdag 14 - 17

lees
meer

Kyra Spieker

Bepalend voor het artistieke werk van Kyra Spieker (1957) is haar analytische en poëtische behandeling van ruimte en licht. Een heldere ordening combineert zij in haar minimalistische stukken met een perfect vormgevoel. Andere materialen die zij aan de keramiek toevoegt, versterken nog de expressie.

Aan de meerderheid van haar reliëfs en vrijstaande werken ligt een door haar ontwikkelde module ten grondslag, waarop zij telkens opnieuw varieert: enkel of samengevoegd, op een rij of in lagen, wit of kleurig, dicht of open, telkens vindt zij nieuwe constructies.

Met opzet betreft Kyra Spieker licht als element in het werk. De verandering van de belichting in de loop van de dag geeft het oppervlak van haar objecten subtiele, haast meditatieve variaties.

t/m 4 februari 2018

Keramion

Bonnstraße 12

50226 Frechen

Duitsland

Open: dinsdag t/m vrijdag 10 - 17

zaterdag 14 - 17

lees
meer

Random 30

Jubileumtentoonstelling van galerie De Roos van Tudor: Het was 20 september precies 30 jaar geleden dat Anita van Os De Roos van Tudor in Franeker overnam van Thom Mercuur, de oprichter van het museum Belvédère. De galerie is een belangrijk podium voor de Friese kunstenaars geworden, maar ieder jaar worden er ook nieuwe Nederlandse kunstenaars geïntroduceerd. De aan de galerie verbonden kunstenaars worden in vele tentoonstellingen ook buiten de galerie gepresenteerd op grote evenementen zoals de beurzen in Amsterdam en Rotterdam, tijdens Kunstmaand Ameland en op projecten van de Culturele Hoofdstad 2018. De tentoonstelling toont speciaal gemaakt werk door de aan de galerie verbonden kunstenaars.

t/m 3 december
Galerie De Roos van Tudor
Eewal 47/49, 8911 GR Leeuwarden
Open: donderdag t/m vrijdag 13 - 17
zaterdag 11 - 17

lees
meer

Vrij spel

Museum Gouda toont keramiek van keramist Ellen Pattenier en kunstschilder Jan van Lokhorst. De Goudse kunstenaars werken al enige tijd samen aan het project *Vrij spel*. Pattenier maakt de kleiobjecten, Van Lokhorst beschildert het biscuit of de klei en daarna bakt Pattenier het af. Het resultaat is fantastisch.

‘Een schaal of een vaas daagt me uit. Ik kan geen plan maken, zoals voor een schilderij. De vorm ontstaat al doende, spontaan. Vrij spel!’, aldus Van Lokhorst.

Ook Pattenier moest anders werken dan zij gewend was: ‘Ik werk normaal vooral veel in zwart en wit of met bladgoud. Nu was ik gedwongen om mooie kleuren te gaan maken, en dat bevalt me goed.’

t/m 7 januari 2018
Museum Gouda
Achter de Kerk 14, 2801 JX Gouda
Open: dinsdag t/m zaterdag 10 - 17
zondag 11 - 17

lees
meer

Groepstentoonstelling

Het thema van de laatste tentoonstelling dit jaar is *Schalen en Wandobjecten*. Schalen en schotels van Louise Gardelle, weer charmant gedecoreerd met de van haar bekende meisjes op de sofa. Michel Gardelle laat na jaren afwezigheid in Nederland nieuw werk zien, ruig beschilderde wandobjecten in een abstract expressionistische stijl. Van Isabelle Pammachius zijn er twee wandobjecten, naast gedraaide en gedecoreerde platte schalen. Ook Sybille Abel-Kremer zal schalen tonen, enkele met haar avontuurlijke shinoglazuur. Martin Möhwald presenteert zijn in een zeer persoonlijke techniek gedecoreerde schalen, evenals Sabine Mosshammer. Marieke Ringel zal een installatie tonen. Elke Sada werkt met platen witbakkend aardewerk die ze decoreert voor ze deze versnijdt en omvormt tot platte schalen die ook aan de wand zijn te hangen. Ook Nicole Thoss maakt wandobjecten, gedecoreerd met fotografische taferelen. Nicoline Nieuwenhuis toont schalen met florale motieven, Ellen Rijdsdorp presenteert geheel nieuw werk en Petri Voet zal ook weer zeer eigenzinnige objecten laten zien.

19 november t/m 13 januari 2018

Loes & Reinier International Ceramics

Korte Assenstraat 15

7411 JP Deventer

Open: donderdag t/m vrijdag 11 - 18

zaterdag 11 - 17

lees
meer

Urnen

Sundaymorning@ekwc organiseert de manifestatie *Urnen*, waarbij de betekenis van het cremeren in de 21e eeuw centraal staat. Met een tentoonstelling, lezingen, publicaties en overdenkingen wordt het thema van verschillende kanten belicht.

De tentoonstelling omvat meer dan 150 zeer uiteenlopende urnen. Kunstenaars en ontwerpers uit diverse landen presenteren hun verbeelding van de urn, waarin niet alleen de betekenis van de omgang met overledenen zichtbaar is, maar ook de vaardigheid en creativiteit van het maakproces.

De urnen zijn behalve gebruiksvoorwerp ook voorbeelden van de hedendaagse keramiekcultuur. Zowel het conceptueel werken, werken vanuit het materiaal en werken vanuit traditie komen samen in deze tentoonstelling.

2 november t/m 4 februari 2018

EKWC

Almystraat 10

5061 PA Oisterwijk

Open: woensdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Wu-san (detail), 2004, geglaazuurde terracotta. Foto: Lothar Schnepf

Sprookjesbos - Leiko Ikemura

Mysterieuze scènes onthullen zich in een donker sprookjeslandschap. Zeven grote terracottabeelden van de Japans-Zwitserse kunstenaar worden gepresenteerd, gecombineerd met een film- en geluidsinstallatie van Donata Wenders. In de donkere kamer maakt de bezoeker kennis met deze keramiek, die dankzij de bijna glanzende, metalige glazuur de aandacht van de kijker naar de oppervlakken trekt. Het zijn meisjesfiguren in een haast dansende beweging. De plek is raadselachtig, net als de werken zelf. Het zijn als het ware schetsen van de kunstenaar die tot leven komen.

4 november t/m 25 februari 2018
Hetjens - Deutsches Keramikmuseum
Düsseldorf
Schulstraße 4
40213 Düsseldorf (Duitsland)
Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17
woensdag 11 - 21

lees
meer

Liebe mich wie ich dich

Al in de Steentijd wilden mensen ervaringen vastleggen. Dat gebeurde door verhalen en later ook door (grot)schilderingen. De Soemeriërs deden het met kleitabletten en spijkerschrift. Klei werd dus al vroeg voor dit doel gebruikt. De tentoonstelling laat het belang van keramiek zien in verschillende perioden en landen voor het bewaren en verspreiden van teksten en verhalen.

16 november t/m 4 maart 2018
Hetjens - Deutsches Keramikmuseum
Düsseldorf
Deutsches Keramikmuseum
Schulstraße 4
40213 Düsseldorf (Duitsland)
Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17
woensdag 11 - 21

lees
meer

Kleipers

Steyaert Memorabilia

Een grote overzichtstentoonstelling van het werk van Frank Steyaert zal te zien zijn in het nieuwe keramiekmuseum Keramis. De retrospectieve belicht de diverse aspecten van zijn werk: architectuur, grafiek en juweelkunst, maar vooral keramiek. Dit alles vanaf het prille begin (met zijn eerste jeugdwerk) tot vandaag. Er zullen zo'n 150 werken te zien zijn, afkomstig uit privéverzamelingen. Daarnaast is er ook een ruimte voorzien voor een selectie moderne keramiek uit zijn eigen verzameling.

t/m 21 januari 2018

Keramis // Center for Ceramics

1 Place des Fours-Bouteilles

7100 La Louvière

België

**Open: dinsdag 9 - 17, woensdag t/m
zondag 10 - 18**

lees
meer

Gebakken beelden

Beeldhouwers vinden hun monumentale werk vaak in het materiaal. Soms kneden zij zelf de vorm. Er wordt dan niet weggehaald om de vorm te bevrijden, maar toegevoegd om vorm te scheppen. Het resultaat kan in brons worden gegoten of als keramiek gebakken. Het handschrift wordt zo door een technisch proces verduurzaamd. Voor een tentoonstelling in de tuinen van kasteel Sypesteyn werd aan de leden van de Nederlandse Kring van Beeldhouwers gevraagd voorstellen te doen met gebakken klei als beeldvormend materiaal. Hierop werd enthousiast gereageerd met voorstellen voor werk dat persoonlijk, breekbaar en tegelijk monumentaal is. Uit de ingezonden voorstellen zijn veertien abstracte en figuratieve projecten geselecteerd. Het resultaat is een diverse en gevarieerde tentoonstelling, waarin het publiek op een verfrissende manier kennismaakt met hedendaagse keramische kunst.

t/m 29 oktober

Kasteel-Museum Sypesteyn

Nieuw-Loosdrechtse dijk 150

1231 LC Loosdrecht

**Open: dinsdag t/m zondag 12, 13.30,
14.30 en 15.30 (aanvang rondleidingen)**

lees
meer

Colouring - Guido Geelen

Kasteel Wijlre toont recent werk van Guido Geelen. De kunstenaar is bekend om zijn sculpturen, die vaak samengesteld zijn uit reproducties van allerlei voorwerpen, zoals stofzuigers, televisietoestellen en computers. Er zijn vaak referenties aan de natuur.

Het werk van Geelen is een spel van extremen. Zijn werken bewegen zich tussen handwerk en industrie, tussen chaos en structuur, en tussen stad en platteland.

De kunstenaar ontving meerdere prijzen voor zijn werk, dat in verscheidene Nederlandse musea getoond wordt.

t/m 12 november

Kasteel Wijlre

Kerkpad

Wijlre

Open: donderdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Marianne Hoffmann

Marianne Hoffmann uit Heiloo exposeert in de Dynamische Keramiekwinkel.

Marianne werkt meestal met plakken klei waarmee strakke, vaak gesloten vormen gebouwd worden, soms gecombineerd met vormen uit een mal. Het zijn doosobjecten met architecturale elementen en huisvormen met dakdeksels. De huid heeft vaak textuur en wordt afgewerkt met (sinter)engobes en zelf samengestelde glazuren. Het werk is gestookt in een elektrische oven op temperaturen die variëren van 1040 tot 1200 °C. Ze zoekt zichtbaar naar een goede harmonie tussen vormgeving, decoratiekeuze en afwerking.

Deze maand exposeert ze samen met Irene Loonstra, Jacqueline Tijssen, Leo Broos, Marianne Knol en Bert Pool.

t/m 27 januari 2018

Dynamische Keramiekwinkel

Kleine Hoogstraat 9

8911 HD Leeuwarden

Open: donderdag t/m zaterdag

13 - 16.30

lees
meer

Hans de Jong

Humor en vakmanschap gaan hand in hand bij keramist Hans de Jong (1932-2011). Zonder zich te bekommeren om gebruiksfuncties, boetseerde hij van klei fantasiebeesten en speelse figuren met namen als *Huilebalk*, *Vliegvors*, *Platlander* en *Zijne Doorzichtigheid*. Zijn figuratieve plastieken, maar ook zijn vazen en potten bieden, zoals hij het zelf zei: 'De luxe van het strikt overbodige.' Je kunt er bijna niets anders mee doen dan neerzetten en ernaar kijken – in de gelaagdheid van de huid en de grafische details valt genoeg te zien. Voor het eerst sinds het overlijden van de keramist is er nu een tentoonstelling die inzicht biedt in zijn gehele oeuvre.

4 november t/m 18 februari 2018
Gemeentemuseum
Stadhouderslaan 41
2517 HV Den Haag
Open: dinsdag t/m zondag 10 - 17

lees
meer

KunstKamer Delft

Even ongegeneerd binnen gluren is gewoon mogelijk tijdens de KunstKamer te Delft. Tweemaal per jaar een kunsttentoonstelling met als decor een bijzonder zestiende-eeuws grachtenpand; een woonhuis in het centrum van Delft.

Er is deze keer o.a. werk te zien van Felieke van der Leest (sieraden), Jenny Ymker (wandkleden – gobelins), Alexandra Brand (fotografie), Mariëtte van der Ven (keramiek), Ineke van der Blom (meubels), Nico Gerbenzon (objecten) en Katharine Morling (keramiek, zie afbeelding boven).

4 en 5 november
Oude Delft 210
2611 HJ Delft
Open: 11 - 19

lees
meer

Celebrating Ceramics

Ettore Sottsass (1917-2007) bouwde vanaf 1947 een carrière op met interieurvormgeving en industrieel design. Sottsass was daarbij een belangrijk vernieuwer. Zijn ontwerpen voor woninginrichting, kantooruitrusting, meubilair en woonaccessoires beïnvloedden sterk de avant-garde vormgeving van de jaren zestig en zeventig. In 1981 was hij medeoprichter van de Memphisgroep. Sottsass gebruikte ook keramiek als materiaal.

Het Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch heeft een uitgebreide collectie Sottsass en laat nu ter gelegenheid van zijn honderdste geboortedag hoogtepunten uit zijn oeuvre zien.

t/m 7 januari 2018
Stedelijk museum 's-Hertogenbosch
De Mortel 4,
5211 HV 's-Hertogenbosch,
Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Lampecco

Antonio Lampecco werd in 1932 in Minucciano (IT) geboren. Als jongen leerde hij het vak in Venetië en werkte als pottenbakker om het gezin te onderhouden. Lampecco kwam met zestien jaar naar België. Hij ging in 1952 naar de opleiding bij de abdij van Maredsous, waar hij zijn werk verder ontwikkelde en onderzoek deed naar vorm en glazuur. In 1956 begon hij zijn eigen atelier en liet zijn werk voor het eerst zien op de Wereldtentoonstelling van 1958.

Lampecco won in 1960 voor het eerst een van zijn vele prijzen en werd snel bekend. Hij had tentoonstellingen in de hele wereld. Sinds 1970 verkent Lampecco de grenzen van zijn werk, dat wordt gekenmerkt door eenvoudige vormen en complexe kristalglazuren.

‘Mijn potten met die kleine gaatjes hebben geen functie, omdat ik ze niet als vazen heb gemaakt. Een vorm heeft geen functie nodig, is schoonheid alleen niet al genoeg?’

17 november t/m 10 december
Galerie Modern Shapes
Kloosterstraat 16
2000 Antwerpen, België
Open: donderdag t/m zondag 13 - 18

lees
meer

Noorderlicht

Na een stormachtige, echt Hollandse zomer maken we ons klaar voor een schilderachtige herfst; prachtig strijklucht, betoverende kleuren en vallende bladeren waarmee de natuur zich op de winterslaap voorbereidt.

De herfstexpositie sluit daar naadloos op aan. Wij hebben het dit jaar gezocht in groepen kunstenaars die verbonden zijn aan de uiteinden van Nederland, ver van de drukke Randstad, ver van de plek "waar alles gebeurt". We laten zien dat er ook elders van alles gebeurt dat de moeite meer dan waard is!

t/m 17 december

Beelden in Gees

Schaapveensweg 16

7863 TE Gees

Open: vrijdag t/m zondag 12 - 17

lees
meer

Grands Feux

La Borne (FR)

28 oktober t/m 4 november

Vroege tegelkunst van Rozenburg

Keramisch Museum Goedewaagen

Nieuw-Buinen

t/m 23 december

o.a. Marjan Waanders

Voorschotense kunstkring

Museum Voorschoten

t/m 20 oktober

Françoise Joris

Prix des Métiers d'Art du Hainaut 2016

Quaregnon (BE)

25 november t/m 8 december

Kunstlijn Haarlem

3 t/m 5 november

o.a. Edith Madou en Sarah Michael

Galerie Sous-Terre, Aalsmeer

t/m 12 november

o.a. Hugo Meert

Maison des Arts de Schaerbeek

1030 Brussel (BE)

t/m 2 december

Hans Vangsø en Jussi Olaja

Puls Contemporary Ceramics

1050 Brussel (BE)

t/m 11 november

o.a. Lei Hannen

Gemeentehuis Echt-Susteren

t/m 24 november

Art Brummen

28 en 29 oktober

Kleipers

o.a. Anneke Aangeenbrug

Galerie del Campo
t/m 26 november

o.a. Hugo Meert - Frangible

Maison des Arts de Schaerbeek, Brussel (BE)
t/m 2 december

Diverse kunstenaars

Galerie Huis ter Heide, Huis ter Heide
t/m 29 oktober

Faïences et porcelaines de Namur

Musée royal de Mariemont, Morlanwelz (BE)
11 november t/m 18 februari 2018

Expositie Verwantschap

Kunststichting HazArt, Soest
1 november t/m 20 januari 2018

Shio Kusaka en Jonas Wood

Museum Voorlinden, Wassenaar
t/m 7 januari 2018

o.a. Jeroen Bechtold

Art Gallery Jeroen Dercksen, Amsterdam
t/m 3 december

Zeewater op terp Firdgum Paulien Ploeger

Yeb Hettinga Museum, Firdgum
doorlopend

Landelijk Atelier Weekend

2 en 5 november

Jubileum tentoonstelling Rondon 30

Galerie De Roos van Tudor, Leeuwarden
t/m 19 november

o.a. Anneke Jansbeken

Aeres Hogeschool, Dronten
t/m 31 oktober

Simone van Bakel

Jan van Hoof galerie, 's-Hertogenbosch
t/m 5 november

Dutch Design Week

Eindhoven
t/m 29 oktober

Meesterlijk - Design en Ambacht

Westergasfabriek Amsterdam
1, 2 en 3 december

Affordable Art Fair Amsterdam

2 t/m 5 november

o.a. Brian Coutinho - Alsjeblieft

Willem Twee Kunstruimte, 's-Hertogenbosch
5 t/m 12 november

Ontwerpwedstrijd voor studenten Cor Unum

inschrijven vóór 20 december 2017

Keramiekroute

van St. Agathaplein en eindigt bij Royal Delft
Delft
doorlopend

Aankondiging melden voor KleiPers?

Stuur tekst, hoge resolutie afbeelding van een
keramisch werk, plaats- en periodegegevens
naar [de kleine K](#)

Klik hier voor nog meer informatie over tentoonstellingen, markten, symposia en dergelijke

Kleipers

Prijs voor Kunstambachten 2017

Directeurswoning Roeselare, 8800 Roeselare (BE), t/m 5 november; Oude Kerk, 8570 Vichte (BE), 11 november t/m 10 december

Keramiek@venture

Tuinen Mien Ruys
t/m 29 oktober

Benieuwd? Bestel nu de nieuwe grote K. Deel 2 verschijnt eind november! Klik hier voor de webshop op dekleinek.nl

Johan Tahon

Galerie Atelier Herenplaats, Rotterdam
t/m 3 november

In Memoriam

Hein Janssen

Vorige week kreeg ik onverwacht het bericht dat Hein Janssen (Brunssum, 1940) op 4 oktober na een kort ziekbed is overleden.

Hein was een aangenaam mens, opgewekt en behulpzaam. Een echte pottenbakker, die na vijfendertig jaar werkelijk alles van stoken afwist. Hij gebruikte bij voorkeur shino en celadon 'met af en toe een handje zout om de kleur te verbeteren'.

Hein was oorspronkelijk regeltechnicus bij een bedrijf dat grote ovens maakte voor steenbakkerijen. Hij nam in 1982 les, volgde cursussen pottenbakken bij Jac Ottenheim en Joop Cromptvoets en specialiseerde zich verder in ovenbouw, zowel gas als hout. Dat deed hij voor anderen, maar voor zichzelf bouwde hij een anagama: het Verre Oosten in Limburg. Hij reisde naar Japan, Taiwan en Singapore, had daar tentoonstellingen en voelde zich er thuis. De kennismaking met de theeceremonie was een openbaring en leidde tot een grote variatie in theekommen en andere benodigheden voor de ceremonie. Vooral het Japanse aspect trok hem aan: natuurlijk, ruig, imperfect. Wispelturig en sterk tegelijk.

Sinds 2010 werkte Hein Janssen ook met glas. Hij had dat leren kennen tijdens een reis naar Polen en besloot te gaan experimenteren. Hij kocht een oven en ging aan de slag. En dat typeerde Hein: praktisch, gewoon aan de slag gaan. Hands out of the sleeves. En geen speciaal glas gebruiken, maar gewoon vensterglas.

Vooral samen dingen doen was voor Hein belangrijk. Samen een oven vol draaien. Samen een oven bouwen. Samen de anagama stoken. Samen met andere mensen dingen doen. Na zijn stoken deelde hij altijd aan mensen bij hem in de buurt net gestookte potjes uit. Dat bracht de mensen samen en gaf hem een beetje een alibi voor al die rook.

Rust in vrede, Hein.

In september 2015 verscheen nog een artikel over Hein Janssen in *de kleine K* (K9).

De inspiratie website: de blik op de wereld van de keramiek

en... actueel nieuws op de
Facebookpagina

Nog meer publicaties over inspiratie en knowhow

Colofon

De kleine K

Dit onafhankelijke digitale keramiekmagazine biedt inspiratie en knowhow over keramiek. Voor amateurs en professionals. Onafhankelijk, met informatie waar u wat mee kunt.

Uitgever

Stichting k+K, secretariaat: Montpalach,
F-82140 Saint-Antonin Noble Val
deKleineK.nl,
inspiratie@ceramic.nl.

Publicatie

De kleine K verschijnt in principe op de laatste vrijdag van elke maand. Het aantal pagina's is variabel. Niet meer dan een derde van het aantal pagina's is gewijd aan advertenties.

Abonnementen

kunnen alleen online afgesloten worden. Aanmelden kan [hier](#). Wijzigen en opzeggen kan via de link in de mail, die bij aanmelding werd toegestuurd; u vindt de link ook in de mail die elke maand het verschijnen van een nieuw nummer aankondigt. Abonnementen lopen van het eerste nummer na aanmelding tot en met het laatste nummer voor opzegging.

Een aantal oudere nummers kan gratis van de website gedownload worden.

Prijs

Dit magazine is gratis. Advertenties en donaties houden het zo.

Adverteren

De tarieven zijn aantrekkelijk. Op de [tarievenkaart](#) vindt u ook informatie over aanleverspecificaties, kortingen en dergelijke. Verdere informatie kunt u [aanvragen](#). Door te adverteren sponsort u *de kleine K* en werkt u mee aan continuïteit.

Geïnspireerd?

Investeer in verrijking van de keramiekwereld en houd *de kleine K* gratis. Dat kan door [vriend](#) te worden, te doneren of te adverteren. Elke donatie is welkom. Maak een bedrag over naar IBAN NL68INGB0007343733 t.n.v. Stichting k+K.

Inhoud

Samenstelling en grafische vormgeving, teksten (tenzij anders aangegeven): Mels Boom. Foto-verantwoording: als door kunstenaars geleverd. Aan deze uitgave droegen bij: Patty Ament, Gijs Assmann, Karin Bablok, Paula Bastiaansen, Guusje Beverdam, Elvira Groenewoud, Sander Hendriks en Yna van der Meulen.

Kopij

Werk mee aan een volgende uitgave! Kopij kan, alleen in digitale vorm, altijd ingeleverd worden bij inspiratie@ceramic.nl. Beeldmateriaal moet van voldoende resolutie zijn (minstens 1500 x 2500 pixels, niet gecomprimeerd) en vrij van rechten. De inzender van tekst en beeldmateriaal vrijwaart de uitgever voor aanspraken van derden. Teksten en afbeeldingen kunnen bewerkt worden.

Het maken van keramiek is niet altijd zonder risico's; goede voorbereiding en kennis terzake is noodzakelijk. De informatie in deze uitgave is met zorg samengesteld, maar de samenstellers kunnen niet aansprakelijk gesteld worden voor de juistheid ervan.

© Alle rechten voorbehouden. Teksten en afbeeldingen in deze uitgave zijn beschermd tegen kopiëren. Het opheffen van deze bescherming is niet toegestaan. Printen voor eigen gebruik, kopiëren van de integrale uitgave en het doorgeven daarvan mogen wel.

[inspiratie website](#) | [contact](#) | [gratis abonnement](#)

[Download](#) verschenen nummers.

Bezoek de [Facebookpagina](#) met actueel nieuws of het [forum](#) voor vragen en opmerkingen.

